

Sigita Šimkuvienė: Jei sieloje esi lietuvis, juo ir liksi

Dalia STAPONKUTĖ.

Jungtinių Amerikos Valstijų Lietuvių Bendruomenė istoriškai - viena didžiausių ir seniausių, ji - daugiasluoksnė, įvairi, joje - nauji nariai, nauja karta, ir dabar ji tikriausiai mato ne vieną iššūkį. Norėčiau užduoti Jums, kaip Bendruomenės pirmininkei, labai paprastą ir sykiu sudėtingą klausimą: kuo ši Bendruomenė gyvena šiandien? Kokios jos problemos ir perspektyvos, kiek joje narių (jei tai įmanoma suskaičiuoti)?

Mes neskaičiuojame savo narių. Visi lietuviai yra Bendruomenės nariai, tačiau aktyvūs lietuviai ateina į Bendruomenės renginius. To, kas vyksta JAV Lietuvių Bendruomenėje šiandien, nepavadinčiau problemomis, tačiau išgyvename vieno tikslo (taip, pavadinčiau tai „tikslu“) ieškojimą, kaip dirbti toliau taip, kad veiktume išvien, kaip vienetas, kaip viena organizacija. Išliko ir senesni, istoriniai tikslai. Pirmiausia, puoselėti lietuvių šalyje, kurioje gyvename, išsaugojant gimtąją kalbą, kultūrą, palaikant tarpusavyje ryšius su Lietuva. Antra, esame nevyriausybinė organizacija ir turime griežtai laikytis principo - nesivelti į politiką, tačiau mums rūpi Lietuvos saugumas, Lietuvos demokratijos išsaugojimas, bendravimas su Lietuvos institucijomis.

Ar turite vieną centrą? Juk Amerika labai didelė...

Negalėtume pasakyti, kur mūsų centras. Kur lietuviai - ten ir centras. Užtat mes turime apylinkes ir apygardas. Yra 10 apygardų, 52 apylinkės, 42 šeštadieninės lituanistinio švietimo mokyklos. Dabar kursis tokia mokykla ir apylinkė Havajuose. Esame visur, tačiau gausiausiai telkiamės Čikagoje. Ten turbūt gyvena daugiausia

lietuvių. Labai daug ir Niujorke, Bostone, Los Andžele, turime daug puikių mažesnių apylinkių: Atlantos, St. Piterbergo, Šarlotės, Sinsinačio (Cincinnati), Indianapolio, Vorčesterio, Rytinio Long Ailando, Niu Heiveno, Naujosios Britanijos, Nantaketo (Nantucket) apylinkės, o taip pat Masačusetso valstijos, Klivlando (Cleveland), Ohajo ir Čikagos – Čikagoje yra net septynios apylinkės, pasiskirsčiusias pagal vietas. JAV – didžiulė, lietuvių yra visur. Jei kas nori steigti apylinkę, reikia susiburti, nubalsuoti, išsirinkti atstovus ir veikti po JAV Lietuvių Bendruomenės stogu, taip pat – turėti banko sąskaitą. Šiuo klausimu būta ir keleto įdomių pokalbių telefonu: keli vyrai – žvejai iš Aliaskos – panorą sukurti Lietuvių Bendruomenės apylinkę, bet jie neturėjo nuolatinės gyvenamos vietos, ir jiems, deja, nepavyko. Aš jiems paaiškinau, kad reikia išdininko, o taip pat pasirūpinti kitais nedideliais formalumais. Jie atsakė, kad nori šiaip draugiškai susitikinėti. Na, tai – socialinis klubas. Taip jiems ir atsakiau. Lietuvių JAV tikrai labai daug, o apylinkių veikla labai įdomi ir savita. Vienur apylinkių veikla užgęsta, nes nėra kam perimti vadovavimo, tačiau kitur, žiūrėk, telkiasi naujos jėgos. Štai prieš metus Rine (Reno), Nevados valstijoje, susikūrė Lietuvių Bendruomenės apylinkė ir jau veikia sėkmingai lituanistinė mokyklėlė.

Prieš Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą JAV bendruomenės turėjo tikslą padėti Lietuvai tapti nepriklausoma, įstoti į NATO. Tada lietuviai, suplaukę iš kitų vietų ir vietovių, burdavosi prie Vašingtono ir Niujorko, ruošdami demonstracijas prie SSRS ambasados arba Jungtinių Tautų centro, o dabar, kai Lietuva tapo laisva, ne vienas Bendruomenės narys klausia, ką daryti toliau? Koks mūsų vaidmuo dabar? Lietuva laisva. Lyg ir nebėra ko ginti? Tačiau mes esame Lietuvos ambasadoriai. Būtent Lietuva mus visus jungia. Jeigu sieloje esi lietuvis, juo ir liksi. Pažįstu žmonių, kurie nenori būti lietuviais. Jie nebendrauja su kitais, gyvena pavieniui – yra visokių charakterių. Sakoma, patriotai iš Lietuvos neišvažiuoja. Atsakau: dar ir kaip išvažiuoja. Išmėgina savo laimę (arba nelaimę, beje). Toks yra gyvenimas. Jei žmogus buvo socialiai aktyvus Lietuvoje, išvykęs svetur jis būtinai suras savo terpę, veiklą ir žmonių ratą.

Ar jums, žvelgiant iš JAV, neatrodo, kad Europos lietuvių bendruomenės šiandien yra ne tik naujesnės, bet ir labiau susijusios su šiandienine Lietuvos tikrove, todėl turi artimesnę ryšį su Lietuva? Ar Amerikoje, kur kadaise telkėsi didelė dalis kovotojų už nepriklausomą Lietuvą, lietuvių, ne savo valia išvykusių iš tėvynės, Bendruomenės koncepcija šiandien nepasikeitė? Ar Bendruomenė neieško naujo identiteto (kadaise reikėjo

išlaisvinti Lietuvą, o dabar nebėra su kuo kovoti ir reikia naujo santykio su laisva Lietuva)?

Nemanau, kad labai pasikeitė arba kažkas ieško naujo identiteto, nors senoji dipukų emigrantų karta kadaise tikrai turėjo susikūrusi antrąją Lietuvą Amerikoje. Iš ilgesio ir tikėjimo, kad sugrįš į tėvynę, jie aktyviai būrėsi kartu, ir būta tiek lietuviškų bažnyčių, tiek lietuvių namų, tiek susiejimų! O kaip tėvai mokėdavo įtikinti vaikus eiti į lietuviškas mokyklas šeštadieniais, po sunkios savaitės atsėdėtų pamokų! Dabar tai daro mūsų karta, ir žinau, kad atžalos ne visados nori eiti į savaitgalio mokyklą, nes lengviau kalbėti angliškai, bet kai pradeda, susiranda draugų, viskas būna gerai. Ilgainiui jie pradeda labai vertinti lietuvių kalbą, kaip slaptąją kalbą, kuria kiti nekalba. Turi praeiti ta pirminė kova ir tada viskas einasi sklandžiau.

Į X pasaulio lietuvių žaidynes Kaune šiemet atvyko 305 dalyviai iš JAV, tarp jų buvo ir dvylikamečiai berniukai ir mergaitės, panorę ne tik atstovauti JAV ir pasimatyti su giminėmis, tačiau pasirodyti būtent kaip lietuviai, įrodyti, kad JAV lietuviai – tai jėga. Tai – jų pasididžiavimas. Pažįstu merginą, lietuvių vaiką, puikią plaukikę, kuri net vestuves atidėjo, nes norėjo plaukti Lietuvoje už Amerikos lietuvius. Ji labai rimtai treniruojasi ir per savo treniruotes net šeštadieninės lietuviškos mokyklos negalėjo lankyti, tačiau dalyvauti už JAV komandą Lietuvoje jai buvo būtina. Matote, kaip jaučia ir galvoja mūsų vaikai. Mūsų svajonės pildosi, juk mes norime, kad vaikai mylėtų Lietuvą, kad ji gyventų jų pašamonėje. Beje, JAV lietuvių apylinkės labai jaunėja, joms vadovauja jauni, kūrybingi pirmininkai. Daug keturiasdešimtmečių su vaikais ir jaunesnių šeimų. Žinoma, visados pagarbą atiduodame vyresniems, tokiems kaip Arvydas Barzdukas, Algimantas ir Teresė Gečiai, Juozas Polikaitis, dr. Romualdas Kriaučiūnas, gerbiami Udriai, Salomėja Daulienė, dr. Regina Narušienė, dr. Elona Vaišnienė (kuri ir dabar yra aktyvi Bendruomenės vadovų patarėja ir talkininkė) ir daugybei panašių į juos, kurie padarė milžinišką darbą lietuviybės išsaugojimo srityje.

Bendruomenė turi įstatus ir taisykles, kurias mes nuolatos keičiame, tobuliname, bandome pritaikyti šiandienai. Mes verčiame įstatus ir į anglų kalbą, nes yra apylinkių, kurių susitikimų metu vartojamos dvi kalbos. Mes norime būti tolerantiški savo „antrosioms pusėms“, kurios noriai lankosi mūsų susibūrimuose, tačiau nesupranta lietuviškai. O tvarkydami Bendruomenės reikalus laikomės tik lietuvių kalbos. Tikrovė tokia, labai daug mišrių šeimų. Ypač dabar. Štai, tarkime, kad ir dipukų vaikai. Jie vedė, ištekėjo, tapo amerikiečiais, išsilakstė po lankas,

kirto lietuvių ribas... Kartų ir amžių skirtumas netrukdo bendrai veiklai. Prieš maždaug penkiolika metų skirtumai jautėsi stipriau, tačiau dabar jie nyksta: vyresnieji noriai užleidžia savo vietą jaunesnei kartai, suprasdami, kad nauji veidai ir naujovės yra tikrasis organizacijos variklis. Mes – toji karta, kuri atvyko iš Sovietų Sąjungos ir kadaise gal buvo pionieriais arba komjaunuoliais, natūraliai norime daugiau laisvės, mažiau griežtumo. Mums nelabai patinka atstovauti griežtoms stovykloms ir kovoti, pavyzdžiui, už tokį mums nesuprantamą reikalą kaip Karaliaučiaus sugrąžinimą Lietuvai. Mūsų kartai net sunku įsivaizduoti, jog tai įmanoma, nes mes pažinome kitą, naująją Europos istoriją. Tai – kitoks istorinis mąstymas. Bendruomenės turi prisitaikyti prie šiandienos, jausti dabarties pulsą. Jeigu bus stipri, gyvybinga išeivija, tai stipri bus ir Lietuva. Stipri išeivija – stipri Lietuva. Ar Lietuvai šito reikia? Tai – atskiras klausimas.

Manau, reikia, bet dar nėra objektyvių sąlygų išeivių sugrįžimui. Nors nuolatos sakoma, kad „reikia susigrąžinti protus“, tačiau tai sunku įgyvendinti praktiškai, teisiškai ir ekonomiškai. Tai kol kas skamba kaip neįgyvendinama „direktyva“, nes išeivija, nors nepraradusi ryšio su Lietuva, vis dėlto išmoko gyventi kitoje teisinėje ir pilietinėje sistemoje, kurios esmė neretai skiriasi nuo tėvynėje taikomų principų.

Žinote kaip yra: mūsų žmonės Lietuvoje dar nemoka priimti į savo tarpą tokių žmonių, kurie, kaip sakoma, „paklajojo po pasaulį“ ir sugrįžo į gimtinę. Nesupranta klajoklių. Išvykai ir būk.

O gal stinga paprasčiausios valdininkų pagarbos ir pripažinimo?

Yra dalis tiesos. Tikiu, kad jei visi Seimo nariai išvyktų ir kurį laiką padirbėtų paprastais darbininkais Vakaruose, mūsų ekonomika pagerėtų. Reikia nusileisi „nuo sostų“ aukštumos su dviem tūkstančiais eurų atlyginimo ir tolesnių svajonių: „Ak, padėkite, kad mane ir vėl išrinktų.“ Tokie žmonės kartais net negalvoja, kuo padėti kitiems šiandien, čia ir dabar. Štai aš išvykau, palikusi darbą mokykloje. Mano kolegos apsidžiaugė – jiems atiteko daugiau valandų, kartu pakilo ir atlyginimas.

Lietuvoje labai daug sričių kontroliuoja valstybė, o kitose srityse nėra valstybiniam darbui prilygstančių garantijų. Regis, Lietuvoje turėtų būti tiek žmonių, kiek jų gali išlaikyti šiandieninė valstybė, nes kitose srityse, kurias per mokesčius irgi stengiasi kontroliuoti valstybė, gerokai sunkiau

išgyventi.

Jau dvidešimt septynerius metus kuriami įstatymai, kurie vienas kitam dažnai prieštarauja. Neseniai vienam pareigūnui Lietuvoje sakiau, kad jei visos vyriausybės dirbtų bendruomeniniais ir visuomeniniais pagrindais (na, kaip mes, bendruomenės), pasaulis keistųsi tik į gera. Kai man kas nors pasako, kad mūsų Bendruomenėje gera, aš atsakau, kad mes visa sukūrėme bendruomeniškai – po darbų, po pamokų, po kitų įsipareigojimų. Mes darome visa, kas geriausia tam, ką vadiname artima ateitimi. Labai svarbu įtraukti jaunimą, padaryti juos svarbius, leisti jiems klysti, veikti, ir bendruomenės gyvuos. Reikia telkti aplink gabius žmones, skatinti juos. Jei į mūsų tarpą neateis jaunesni, kas bus? Nuolatos tai sakydavau JAV Lietuvių Bendruomenėje, todėl mane ir pasiūlė į valdybą. Jau septyniolika metų esu JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyboje, įvairiose pareigybėse, daug išmokau iš savo pirmųjų vadovų – Algimanto Gečio, Vaivos Vėbraitės, gerbiamo Maciūno... Ir dar tebesimokau.

Kada išvykote iš Lietuvos ir kuo teko dirbti tik atvykus į JAV?

Išvykau 2001 metais ir iš pradžių dirbau labai įvairų, fiziškai sunkų darbą – statybose, šluodavau lapus nuo takų ir tvarkydavau kambarius ir gėlynus. Iš pradžių apsigyvenau Niu Heivene (angl. Naujasis dangus). Konektikuto valstijoje, ten ir tebegyvenu. Tai – studentų miestas tarp Niujorko ir Bostono, kuriame yra garsusis Jeilio universitetas (Yale University). Aktyviai mokiausi anglų kalbos, nes vidurinėje mus mokė prancūzų. Laikas greitai bėgo... Sutikau labai gerą žmogų, jis – amerikietis, palaiko mane ir šoka lietuvių šokius kartu su mumis. Jis mato, kiek laiko užima darbas Bendruomenėje, kaip aš pavargtu. Žinoma, prieš sutikdama tekėti už jo, išsakiau savo norus, buvau atvira, kad jam teks taikstyti su mano gyvenimo būdu, kad namie skambės lietuviška šneka, kad bus daug veiklos. Jis gerbia mano saviveiklą ir mes kartu keliaujame, turime daug svečių iš Lietuvos. Man pasisekė, kad mano vyras pats dalyvauja visuomeniniame gyvenime, supranta ir palaiko mano veiklą. Dirbu pedagoginį darbą Niu Heiveno „Davis street“ mokykloje, o taip pat Jeilio teisės mokyklos Vaikų centre. Mano darbo diena prasideda anksti ir baigiasi labai vėlai. Savaitgaliais stengiuosi talkinti V. Vėbraitės šeštadieninėje mokyklėlėje, padedu kurti ir įgyvendinti projektus, mokau mažuosius liaudies šokių. Dalyvauju Niu Heiveno lietuvių apylinkės veikloje. Manau, man labai pasisekė, kad kadaise Lietuvoje, Klaipėdoje, teko dalyvauti pirmuosiuose, Amerikos mokytojų rengtuose kursuose – „APPLE“. Juose Lietuvos mokytojai pasisėmė žinių apie įvairius mokymo metodus,

individualų požiūrį į mokinį. Pirmoji kursų direktorė buvo Vaiva Vėbraitė. Taip užsimezgė mūsų pažintis, trukusi iki jos mirties 2008 m.

Niu Heivene apsigyvenau dėl įdomaus aplinkybių sutapimo. Turėjau draugę, su kuria kartu vykdavome į kalnus, sportuodavome. Ji ten gyveno ir nuvykus į JAV man buvo kur apsistoti. Atvykau nė nenutuokdama, kad Šv. Kazimiero bažnyčioje (kuri, beje, jau nebeveikia) vėl sutiksiu Vaivą Vėbraitę... Jau tada, Lietuvoje, mokytojų kursuose, buvo labai įdomu klausytis „žmogaus iš Amerikos“. Atėjo laikas ir pati, iš arti, pamačiau, kaip lietuviai gyvena JAV. Buvau smalsi, lengvai su visais užmegzdavau pokalbį, tad pažįstami maloniai mane veždavosi ir į kitas Konektikuto vietas, į lietuvių susibūrimus Naujojoje Britanijoje, Voterberyje (Waterbury), kur sutikau nuostabių žmonių ir ėmiau rašyti apie juos į JAV lietuvių spaudą. Tais laikais Niujorke ėjo „Darbininkas“, kuris ir publikuodavo mano trumpus informacinius pranešimus ir straipsnelius. Tokiu būdu mane ir pastebėjo Teresė ir Algimantas Gečiai. Vieną vakarą suskambo telefonas ir balsas iš Filadelfijos atvedė mane į Lietuvių Bendruomenę kaip organizaciją. Gerbiamas A. Gečys tuo metu buvo JAV LB Krašto valdybos pirmininkas ir pasiūlė man prisijungti prie valdybos žmonių grupės.

Sutrikau, bet sutikau, buvo smalsu. Puikiai atsimenu pirmąją valdybos sesiją, vykusią Vašingtone. Kiek pažinčių, kiek įdomių asmenybių sutikau! Taip prasidėjo mano veikla JAV Lietuvių Bendruomenėje, o 2013-aisiais mane išrinko valdybos pirmininke. Manau, kad turėjo reikšmės ir mano nemenka gyvenimo patirtis, žmonės, kuriuos sutikau savo kelyje, organizaciniai pomėgiai. Nesunkiai perėmiau vadovavimą, nes jau buvau perėjusi keletą įvairių pareigybių, pradėdama nuo bendradarbiavimo su apylinkėmis, su lietuvių jaunimu, nuo organizacinio darbo. Sykiu turėjau labai gerų mokytojų: mano patarėjais buvo gerbiami Gečiai, miela Vaiva Vėbraitė, išvalgioji dr. Elona Vaišnienė, su kuria jau antrą mano pirmininkavimo kadenciją dirbame išvien, ir aš labai vertinu jos kantrybę ir patarimus. Džiaugiuosi sutikusi tokius puikius žmones savo gyvenimo kelyje. Per šį laikotarpį esu padėjusi įsteigti 14 apylinkių, esu atvedusi į lietuviškos veiklos ratą naujų, kūrybingų žmonių. Pirmininkės pareigos nėra lengvos, bet kai dirbi su savo bendraminčiais – nesunku. Esu pirmoji iš „tarybukų“, tapusi JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininke. Dabar jau turiu nemenką vadovavimo Bendruomenei patirtį. Nuolatos plečiu jos ribas, mokau lietuvius aukoti, būti vieningus, skirti daugiau laiko lietuviškai veiklai, tapti Lietuvių Fondo nariais. Matote, mūsų karta nebuvo pratusi aukoti. Šito reikia išmokti, suprasti, kad

paaukotas doleris kažką maitina, o kažką gydo. Visa, ką darau, svarbu sielai. Gyvenu visavertį gyvenimą. Lietuvybė – tai plati veikla, man ji davė dvasinio peno, susipažinau su daugybe įdomių žmonių ir ši patirtis visam laikui liks su manimi. Taip, lietuviškumas – tai mano gyvenimo būdas.

Nuotraukoje: Sigita Šimkuvienė.

Interviu (orig. pavad. „Sigita Šimkuvienė. Didžiausia bendruomenė: Jei sieloje esi lietuvis, juo ir liksi“) spausdintas žurnalo „Pasaulio lietuvis“ 2017 m. rugpjūčio-rugsėjo numeryje.

Mielai pasidalysime žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

